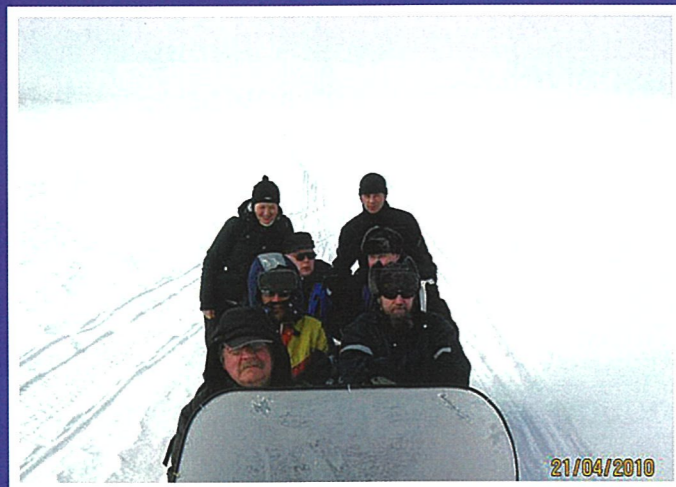

Kuvamuistoja Tunturikerhon pilkkireissulta 21.4.2010

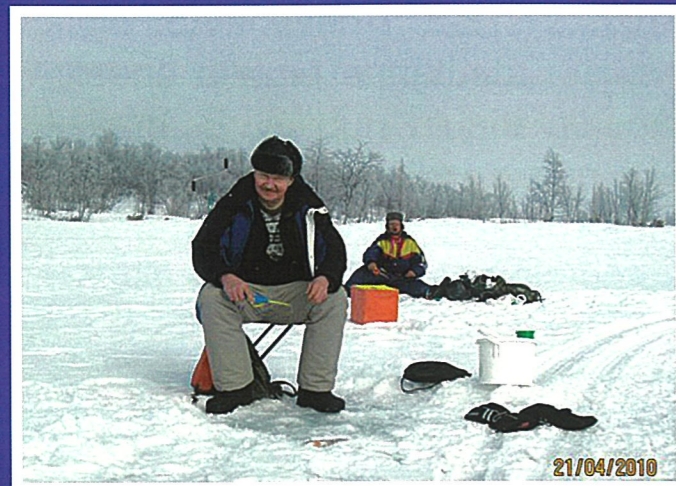
Tunturikerho vieraineen teki huhtikuun lopussa kolmen päivän retken Enontekiölle. Mukana retkellä olivat: Aatos Ahonen, Timo Leppäjärvi, Pekka Juusola, Marja Korteniemi, Sami Kortesalmi, Anneli Kujala, Kari Rantatalo, Heikki Rantatalo, aluesihteerit Jorma Säynäjäkangas, viittomakielen ohjaajat Anni-Mari Pohjola ja Kati Holopainen sekä viittomakielen tulkki Juha Pekkala, joka myös otti nämä kuvat. Retkeläisten tukikohta sijaitsi Kelotin Rantamajoilla, missä yövyttiin kaksi yötä. Sumuisena päivänä 21.4. miehet sekä vopit lähtivät pilkkireissulle Liankijärvelle, naispuolisten tunturikerholaisten jäädessä paistamaan makkaraa Kelotin majoille.

Vas. rivi edestä: Pekka, Kari, Heikki ja Anni-Mari. Oik: Aatos, Timo ja Sami.

Kati auttaa Pekkaa saamaan matoa koukkuun.

Timo on saanut ahvenen.

Kari rentoutuu piippua polttaen.

Suomen Kuurosokeat ry

Kevätkokous Joensuussa

Perhekodin pyörittäminen on ympärivuorokautista työtä

Sisältö

Pääkirjoitus: Euroopan köyhyyden ja syrjäytymisen torjunnan vuosi...3	
Kevätkokouskuulumisia	
Joensuusta.....4	
Lähikuvassa Elvi.....5	
Perhekodin pyörittäminen on ympärivuorokautista työtä.....6	
Tietoa henkilökohtaisen avun nykytilanteesta.....8	
Sentteri ry -	
yksi avustajakeskuksista.....10	
Kuntoutumispäällikkö aloitti työt muutonkeskellä.....12	
Oiva on poissa.....14	
Hilkka kiittää.....15	
Lontoon seminaarin kuulumisia...16	
Viisi kysymystä.....17	
Vammaisten tulkkauspalvelujen siirto Kelalle täydessä käynnissä..18	
Kuvamuistoja Tunturikerhon pilkkireissulta 21.4.2010.....20	

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 24.6. Aineiston viimeinen jättöpäivä on 1.6.

Ennakkotieto: Hyvä ikä -messut syksyllä Tampereella

Tapahtuma järjestetään Tampereen messu- ja urheilukeskuksessa 30.9.–1.10. Messuilla esitellään monipuolisesti ikäihmisille suunnattuja palveluita ja tuotteita, jotka hyödyttävät ikääntyneitä, heidän omaisiaan ja alan ammattilaisia. Kävijät voivat myös testata toimintakykyään ja tasapainoaan Liikuntatorilla ja Hyvän Olon Keitaalla on mahdollisuus hemmotteleviin hoitoihin.

Suomen Kuurosokeat ry:n osastolla esitellään päättyvän Apuvälineprojektin tuotoksia sekä meneillään olevan TOTO-projektin toimintaa.

Kannen kuvassa **Juha Ristiharju** ja hänen vaimonsa **Anne Kuutamo-Ristiharju** sekä **Jasmin**, yksi perheen neljästä koirasta, ”jota myös Jassiksi haukutaan”. Ristiharjut pyörittävät perhekotia Outokummussa. Juttu perhekodin arjesta s. 6-7. Kuva: **Tuija Wetterstrand**.

Euroopan köyhyyden ja syrjäytymisen torjunnan vuosi

Joensuun kevätkokouksessa Itä-Suomen aluehallintoviraston ylijohtaja **Elli Aaltonen** korosti tervehdyspuheessaan, että kuurosokeat eivät saa jäädä nurkkaan istumaan ja odotelemaan. Täytyy toimia ja vaikuttaa omiin asioihin. Hän toteasi myös, että yhdistys tekee tärkeää työtä. Jäsenistön määrä ei ole suuri, mutta tarpeet ovat erityiset. Tavoiteohjelman mukaisesti kuurosokeiden tavoite on toteuttaa omaehtoista ja itsenäistä elämää.

Elämme suurten muutosten ristitulessa. Palvelujen järjestämisvastuita siirretään eri hallinnon aloille. Kunta- ja palvelurakennemuutos on meneillään, mittava sosiaaliturvauudistus on tulossa, uusi terveydenhoitolaki on eduskunnan käsittelyssä. Tulkkauspalvelulaki ja laki henkilökohtaisesta avusta on hyväksytty. YK:n ihmisoikeussopimuksen jalkauttaminen ministeriöihin on suuri haaste ja edellyttää ensin Suomen lainsäädäntöön muutoksia, jotta se ratifioitaisiin. Vammaispoliittinen ohjelma (Vampo) on nyt kuulemiskierroksella.

Kuka pysyy näiden muutosten mukana?

Muutoksia tulee jatkuvasti, mutta ydinkysymys on se, saavatko kuurosokeat tarvitsemiansa palveluja tänään, juuri silloin kun hän niitä tarvitsee? Tuovatko muutokset aidosti kuurosokeiden arjen elämää laadukkaammaksi? Vai syrjäytetäänkö ja syrjäytyvätkö kuurosokeat entisestään.

Yhdistyksen tärkeimpiä haasteita on ollut ja tulee olemaan oikeuksien valvonta, sosiaalisen- ja järjestötoiminnan kehittäminen ja vaikuttamistyö.

Kuluva vuosi on Euroopan köyhyyden ja syrjäytymisen torjunnan vuosi. Hyvän ihmisarvoisen elämän puolesta pitää taistella, yhdessä ja erikseen.

Aktiivista vaikuttamista ja hyvää kesää!

Kai Leinonen
toiminnanjohtaja ■

TUNTOSARVI 36. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry. **Taitto:** Tuija Wetterstrand, **Päätoimittaja:** tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. 040 7532026, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Toimitusneuvosto:** Anu Mikkola (puheenjohtaja), Carita Halme, Esko Jäntti, Kerstin Maksimainen, Ari Suutarla, Raili Karisaari (sihteeri), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja). **Hinta:** Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteenä, videona, ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Käsensprödet ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella. **Tilaukset ja osoitteenmuutokset:** Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. 040 778 0299, faksi 040 604 7477, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka:** Kopio Niini Finland Oy. Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi. Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsenlehti.

Kevätkokouskuulumisia Joensuusta

Puheenjohtaja Seppo Jurvanen (vas) lahjoitti Elli Aaltoselle muistoksi kirjan *Haasteena kuurosokeus*. Kokoukseen osallistui myös ilahduttavan moni nuori jäsen. Kuvassa oikealla Aarne Pirkola, Eetu Seppänen ja Timo Närhi.

Aukeaman teksti ja kuvat: Tuija Wetterstrand

Suomen Kuurosokeat ry:n sääntömääräinen kevätkokous pidettiin Joensuussa, Sokos Hotel Kimmelin Sirkkala-salissa 24. - 25.4.2010. Ennen varsinaista kevätkokousta kokousväelle toi tervehdyksen Itä-Suomen aluehallintoviraston ylijohdaja **Elli Aaltonen**. Aaltosen luottamustehtävistä merkittävimpiä on Kansaneläkelaitoksen (Kela) hallituksen varapuheenjohtajuus.

Suomessa perustettiin 6 aluehallintovirastoa, kun lääninhallitukset lakkautettiin. Virastojen päätoimipaikat ovat Rovaniemi, Oulu, Vaasa, Turku Hämeenlinna ja Mikkeeli. Aluehallinnot vastaavat alueen asukkaiden peruspalvelujen toteutumisista, oikeusturvasta, työsuoje- lusta, pelastustoiminnasta, ympä-

ristösuojelulain mukaisista asioista ja myöntävät erilaisia lupia.

Kokoukseen oli saapunut paikalle 42 varsinaista jäsentä ja 5 omaisjäsentä. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Näkövammaisten keskusliiton jäsenpalvelupäällikkö **Markku Möttönen** ja sihteeriksi järjestöpäällikkö **Heikki Majava**.

Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin varsinaiset jäsenet **Esko Jäntti** ja **Aarne Pirkola** sekä esityslistan kohdasta 9 alkaen varsinainen jäsen **Anita Palo** Aarne Pirkolan sijaan, joka joutui poistumaan paikalta. Äänenlaskijoiksi valittiin aluesihteerit **Leena Rossinen**, aluejohtaja **Ritva Rouvinen** ja omaisjäsen **Risto Lepistö**. Kokouksessa ei äänestetty.

Kevätkokous hyväksyi hallituksen

esityksen uusiksi säännöiksi muutamain pienin korjauksin, hyväksyi toimintakertomuksen 2009, vahvisti tilinpäätöksen ja myönsi tili- ja vastuuvapauden tilivelvollisille vuoden 2009 tilien ja hallinnon hoidosta.

Kevätkokouksessa kiersi nimilistä tietokonelainaamon puolesta. Nimilistä annettiin Markku Möttöselä edelleen toimitettavaksi NKL:oon.

Kokoushuoneen sivupöydillä oli kokoustaukojen aikana mahdollisuus ihail- la ja ostaa **Pirjo Rissasen** käsitöitä ja **Elvi Turusen** kutomia sukkaa.

Ennen illallista kokousväki sai nauttia Elvi Turusen runo- ja lauluesityksestä.

Varsinaisen kevätkokouksen jäl- keen sunnuntaina jäi muutama tunti aikaa keskustella toiveista ensi vuo- delle. Keskustelutilaisuuden veti hal- lituksen jäsen **Tuula Hartikainen**. Tilaisuuden aluksi tiedottaja **Tuija Wetterstrand** keräsi toiveita liittyen Suomen Kuurosokeat ry:n lehtiin. Kokousväelle oli ilmoittautumisen yhteydessä jaettu myös lukijakysely, joka pyydettiin täyttämään. Lyhyesti yhteenvedon voi sanoa, että vas- taajat lukevat lehtiä melko tarkkaan ja ne ovat kohderyhmälle ilmeisen tärkeitä. Lukijakyselyä jatketaan vielä kevään ja kesän kuluessa ja lopullisen yhteenvedon tuloksista tiedotetaan syksymmällä. ■

Lähikuvassa Elvi

Elvi Turusen tunnistaa hänen pitkis- tä, vaaleista enkelinkiharoistaan. Elvi kertoo olevansa kotipaikkakun- tansa Lieksan ainoa kuurosokea.

Elvi Turunen vietti 75-vuotisjuhli- aan Joensuussa viime joulukuus- sa, Lucian päivänä. Lucia kuvataan yleensä vaaleana ja pitkätukkaise- na hahmona, joten päivä sopii hyvin enkelinkiharaisen Elvin syntymäpäi- väksi. Elvi on ahkera kutoja. "Aina pitää olla jotain tekemistä käsillä, muuten en osaa olla", Elvi huokaa. "Sukkaa pystyn edelleen kutomaan, vaikka näkö on viime aikoina huonontunut todella paljon." Aikaisem- min Elvi neuloi vielä kinnasneulalla, mutta se ei enää onnistu. Muita har- rastuksia Elvillä on keilailu ja äänikir- jojen kuuntelu. Radiosta mieluisinta kuunneltavaa on uskonnollinen mu- siikki ja hartaushetket. "Konserteis- sa käyn myös mielelläni. Erityisesti mieskuoron äänet kuuluvat hyvin kuulolaitteella." ■

Perhekodin pyörittäminen on ympäri- vuorokautista työtä

Teksti ja kuva: Tuija Wetterstrand

Kun jututin outokumpulaista **Juha Ristiharjua** edellisen kerran Tuntosarveen alkuvuodesta 2005, oli Juha vaimonsa **Anne Kuutamo-Ristiharjun** kanssa ehtinyt toimia muutaman vuoden sijaisvanhempana neljälle lapselle. Nyt on kulunut seitsemän vuotta ensimmäisten sijaislasten tulosta. Moni asia on toisin: perhe on kasvanut, oma talo hankittu ja Juha on saanut sisäkorvaimplantin.

Yhteensä lapsia on talossa nyt yhdeksän, heistä kaksi on omaa biologista lasta ja seitsemän sijoitettua. Lähtään lapset ovat 8 ja 19 vuoden välillä. Kun viikonloppuisin joukkoon liittyy enimmillään 6-7 tilapäisesti sijoitettua lasta ja seassa pyörii vielä neljä koiraa, niin aikaisempi kaupungin remontoima asunto kävi auttamatta liian ahtaaksi. Niinpä Ristiharjut ostivat kolme vuotta sitten helmikuussa oman talon perhekodin pyörittämistä varten. Suuren, valkeaksi rapatun kivitalon ympärillä on iso tontti lasten temmeltää ja leikkiä.

”Olimme kiinnostuneet talosta jo aikaisemmin, mutta silloin se ei vielä

Luonnossa liikkuminen on Juhan ja lasten ”oma juttu”. Juha odottaa jo innolla kesän kalastusreissuja.

ollut myynnissä. Kun sitten kävimme katsomassa tätä paikkaa tiesimme heti, että tämä on meidän koti”, Anne ja Juha kertovat. Talon historia on mielenkiintoinen. ”Tämä on alun perin ollut hullujenhuoneen suljettu osasto!”

Synkästä menneisyydestä huolimatta talon sisällä vallitsee lämmin tunnelma. Nuoret pelaavat tietokoneella ja seurustelevat keskenään, pienimmät näyttävät koulutoitään ja kertovat kuulumisistaan. Anne antaa ohjeita ja jakaa tehtäviä. Eteisen seinällä on jokaisella lapsella oma työvuorolista. Arki näyttää perheessä sujuvan yllättävän rauhallisesti vaikka lapsia on yhdeksän ja jokaisella sijoitetulla lapsella on takanaan turvattuutta ja vaikeat

kotioloit. ”Selvät säännöt, selvät rajat ja tiukka arkirytm”, Anne kertoo talon tavat, joilla kaikista ongelmista on selvitty. ”Tukena meillä on ollut hyvät kaupungin sosiaalityöntekijät. Koulutuksissa käymme silloin tällöin”, Anne ja Juha kertovat.

Perheen päivärytmi toistuu arkisin hyvin samanlaisena. Anne herää aikaisin, tekee lapsille aamiaisen ja huolehtii koulukyydeistä. Kun lapset on saatu kouluun, on Annen vuoro levätä ja Juhan siivota. Päivisin tehdään paperihommia, remontoidaan taloa ja tehdään ostokset. Lapset alkavat tulla kouluista kahden aikoihin, jonka jälkeen on vuorossa läksyjen tekoa, ruoanlaittoa ja siivousta sekä harrastuksiin kускаamista. Suuressa perheessä pelkkä vaatehuolto vie aikaa. Seitsemän kilon pyykinpesukoneessa pyörii päivittäin vähintään neljä koneellista pyykkiä.

Ajan puutteen vuoksi Anne on luopunut harrastuksestaan koirakilpailujen tuomarina. Juha harrasti aikaisemmin metsästystä, mutta se jäi, kun näkö huononi liikaa. Luonnossa liikkuminen on silti Juhalle edelleen tärkeää ja ”oma juttu” lasten kanssa. Yhdessä samoillaan metsässä, käydään mökillä ja kalassa. Suomen Kuurosokeat ry:n toiminnassa Juha ei juuri ole ollut mukana, mutta yhdistyksen 30-vuotisjuhlavuonna Juha järjesti kuurosokeille tarkoitetun eräleirin.

Luontoihmisenä Juha harmittelee sitä, että vuosi sitten saatu implantaatti toimii akuilla ja paristoilla, joiden käyttöaika on paljon lyhyempi kuin kuulolaitteiden paristoissa. ”Akku kestää 16 tuntia, paristot vain kolme tuntia. Aina pitäisi muistaa lähtiessä ottaa mukaan vara-akku ja paristot ja se tuntuu joskus hankalalta.” Implanettiin Juha päätyi, kun vanhan kuulolaitteen tehoa ei voitu nostaa ilman, että laite vinkui häiritsevästi. Leikkauksen jälkeen Juha kuuli pari kuukautta vain korkeita ääniä, ”pelkkää kilinää” ja meinasi tulla hulluksi.

Annen ja Juhan pitkä yhteinen taival helpottaa perhekodin pyörittämistä, kun kumpikin tuntee hyvin toisensa ja yhteistyö toimii. Yhdessä pariskunta on ollut jo 22 vuotta ja naimisissa 19. Anne ja Juha ovat molemmat vaihtaneet aikuisena ammattia ja valmistuneet lähihoitajaksi. Anne on lisäksi kouluttautunut sosionomiksi.

Pariskunta on tyytyväinen siihen, että perhekoti työllistää molemmat ja kumpikin saa tehdä koulutustaan vastaavaa työtä. ”Tämä ei ole heikkohermoisille tarkoitettua hommaa”, Juha muistuttaa. ”Vaikka itse olenkin työllistynyt, en voi suositella tätä ammattia kaikille kuurosokeille. Työ on raskasta ja sijoituslasten kehitysvammaisuus tuo omat ongelmansa. On käytöshäiriöitä, joita pitää pystyä hillitsemään. On oltava johdonmukainen, tarkka ja oikeudenmukainen.” ■

Tietoa henkilökohtaisen avun nykytilanteesta

Teksti: Tuula Hartikainen ja Marjo Nurminen

Tämän juttu perustuu aluejohtaja **Ritva Rouvisen** aluesihteerille lähettämään kyselyyn ja sen pohjalta tehtyyn koosteeseen. Kyselyn aiheena oli henkilökohtaisen avun nykytilanne kuurosokeiden kohdalla.

Uudistunut vammaispalvelulaki astui voimaan viime vuoden syyskuussa. Lakiin sisältyy oikeus henkilökohtaiseen apuun. Henkilökohtainen apu on nyt vaikeavammaisille subjektiivinen oikeus. Palvelusuunnitelma on perustana, kun määritellään henkilökohtaisen avun tarvetta ja palvelumuotoa.

Vaikeavammaisen henkilö voi käyttää avustajaa, kun hänellä on myönteinen päätös kunnan vammaispalvelusta. Palvelu on asiakkaalle maksuton.

Tietoa avustajakeskuksista

Eri puolilla Suomea on ollut erilaisia hankkeita, joiden pohjalta on perustettu avustajakeskuksia. Avus-

tajakeskukset etsivät ja välittävät avustajia sekä antavat palveluun liittyvää neuvontaa. Niillä on erilaisia tehtävänkuvia. Kuurosokeat asiakkaat itse toivovat enemmän koulutusta mm. työnantajuuteen liittyvistä asioista ja velvollisuuksista sekä työnohjausta itselle ja avustajille. Toivottavasti avustajakeskusten toimenkuva muotoutuu akan myötä asiakaslähtöiseksi. Keskusten tulisi myös saada riittävästi resursseja, jotta henkilökohtainen apu toteutuu vaikeavammaisen henkilön tarvetta vastaavalla tavalla ja vammaisen itsemääräämisoikeutta kunnioittaen.

Pääosin avustajakeskukset ovat kunnan tai seutukunnan ylläpitämiä. Näitä on mm. Jyväskylä-Seinäjäki alueella, Vaasan seudulla, Raumalla, Porissa, Turussa, Lahdessa ja Kouvolassa. Yhdistys tai yhteisö välittää avustajia Helsingissä ja Tampereella. Helsingissä on aloittanut Avustajakeskus Sentteri huhtikuun alussa. Lisäksi Honkalampisäätiöllä on välitystoimintaa Kuopiossa ja Joensuussa. Oulussa ja Lapin alueella ei ole vielä avusta-

jakeskusta, mutta Kemiin sellainen on suunnitteilla.

Kaikista toimivista avustajakeskuksista ja niiden tehtävistä voivat kuurosokeat kysyä lisätietoa omilta aluesihteeereiltään.

Avustajatilanne

Kuurosokeat ovat saaneet yllättävän hyvin avustajia. Viittomakielisillä ongelmana on se, että viittomakielentaitoisia avustajia on vaikea saada. Monet viittomakielisistä ovatkin joutuneet tyytymään viittomakieltä taitamattomaan avustajaan mm. ulkoilussa.

Tällä hetkellä avustajapäätöksen on saanut 92 kuurosokeaa. Parikymmentä kuurosokeaa odottaa päätöstä. Viittomakielienohjaaja on käytössä 16 henkilöllä. Viittomakielienohjaajille olisi tarvetta enemmänkin, mutta ohjaajia ei ole saatavilla eikä heidän välitystään ole järjestetty kuin muutamilla paikkakunnilla.

Henkilökohtaisen avun palvelumoodot

Kun on saanut kunnalta päätöksen henkilökohtaisesta avusta, voi avustajaa hakea haluamallaan tavalla, esimerkiksi avustajakeskusten kautta, omaisten, ystävien tai aluesihteeereiden avulla, työvoimatoimistoista tai lehti-ilmoituksella.

Suurin osa kuurosokeista toimii avustajansa työnantajana. Tällöin kuurosokean on hoidettava työnantajuuteen liittyvät velvollisuudet. Sosiaalitoimella on velvollisuus neuvoa asiakkaita menettelytavoista ja palkan maksuun liittyvissä asioissa. Muutama henkilö on saanut avustajan kotipalvelun tai omaishoidon kautta. Muutamalla alueella asiakkaalla on mahdollisuus soittaa suoraan avustajille ja sopia työt tarpeensa mukaan. Lisäksi yhdellä kuurosokealla on käytössään palveluseteli.

Mitä ongelmia on kohdattu?

Aiemmin on jo mainittu, etteivät viittomakieliset kuurosokeat saa kommunikaatitaitoisia avustajia. Avustajan hakeminen avoimilta työmarkkinoilta voi olla työlästä, jos sopivaa avustajaa ei löydy lähiverkoston kautta. Kaikki kuurosokeat asiakkaat eivät tiedä tarpeeksi henkilökohtaisen avusta ja mitä se voisi tarjota heille. Välttämätöntä avun tarvetta on vaikea määritellä varsinkin, jos oma perheenjäsen on käytettävissä omien tarpeiden mukaisesti. Myös vaikeavammaisen työnantajuuteen liittyvien velvollisuuksien hoitaminen vaatii perehtymistä. Sosiaalitoimen työntekijällä ei aina ole riittävästi aikaa antaa ohjausta. Avustajien työssä jaksaminen voi pidemmän päälle olla koetuksella, ellei heille järjestetä

koulutusta ja työnohjausta. Avustajan käyttäjän on huomioitava myös se, ettei avustajakeskuksilla ole mahdollisuutta tarkistaa avustajan taustoja ja työtodistuksia. Vastuu on vaikeavammaisella työnantajalla.

Ole aktiivinen - kysy rohkeasti ja päi- vitä tietojasi

Aluesihteerit antavat tietoa henkilökohtaisesta avusta. Heiltä voi myös tiedustella tähän asiaan liittyvää materiaalia. Aluesihteerit myös seuraavat palvelun kehitystä alueil-
laan ja saatavuutta kuurosokeiden kohdalla.

Yhdistyksemme jäsenet **Tuula Hartikainen, Seija Holmila ja Sanna Paasonen** kouluttautuivat viime vuonna henkilökohtaisen avun asi-
oihin Asumispalvelusäätiö ASPA:n projektissa. Kouluttajat ovat erikois-
tuneet eri aiheisiin, missä he voi-
vat antaa koulutusta. Aiheet ovat: henkilökohtaisen avun järjestel-
mä ja lainsäädäntö, työnantajuus, työssäjaksaminen, perehdytys ja työlainsäädäntö. Kouluttajiin voi ot-
taa yhteyttä henkilökohtaisen avun koulutustarpeissa sähköpostitse: etunimi.sukunimi@pp.nkl.fi. ■

Sentteri ry - yksi avustajakeskuksista

Teksti: Tuula Hartikainen

Avustajakeskus Sentteri ry aloit-
ti toimintansa 1.5.2010 Kyn-
nyksen tiloissa Hakaniemessä. Sentterin tarkoituksena on välittää vammaisille avustajia sekä tukea vammaisia henkilöitä työnantajan roolissa.

HAJ-projektin (Henkilökohtainen avustaja-järjestelmä) ja Sentteri-
hankkeen mallintamaa avustaja-
keskusta on yritetty saada käyn-
tiin parin viimeisen vuoden aikana. RAY:lta anottiin avustusta kahdesti, mutta ei saatu. Niinpä yhteistyö-
kumppaneiksi on haettu kuntia. Pitkällisten ja monivaiheisten neu-
vottelujen jälkeen yhteistyösopimus saatiin tehtyä Helsingin kanssa ja myös Kauniainen on vahvistanut tulevansa mukaan. Espoo ja Pori tulevat mukaan mahdollisesti ensi vuoden alusta.

Taustatietoa Sentteristä

HAJ-projekti oli ensimmäinen val-
takunnallinen projekti henkilökoh-

taisen avun kehittämiseksi. Sen rinnalle ja jatkoksi syntyi useita alu-
eellisia ja sisällöllisesti pienempiä kehittämishankkeita. HAJ-projekti nosti esille vammaisten työnantaji-
en tarpeet ja todellisen tilanteen. Tuen tarvetta oli työnantajuuteen, avustajien etsimiseen ja valintaan sekä työsuhteisiin liittyvissä asiois-
sa. Kun nämä hoidetaan avustaja-
keskusten kautta, helpottaa se kun-
tien sosiaalitoimen työmäärää.

HAJ-projektin jatkoksi RAY myön-
si vuoden rahoituksen Sentteri-
hankkeelle. Se kokosi vammais-
ten tarpeiden pohjalta kattavan ja yhdenmukaisen seutukunnallisen avustajakeskustoimintamallin. Toi-
mintamallin käytännön toteuttamista varten perustettiin Sentteri ry, johon kuuluu yhdeksän valtakunnallista jäsenjärjestöä ja yksi paikallinen yh-
distys. Rahoituksen järjestyttyä tänä keväänä Avustajakeskus Sentteriä koordinoi palkattu työntekijä. Toi-
mintaa on tarkoitus laajentaa ensi-
sijaisesti sinne, missä ei ole alueel-
lisiä avustajakeskuksia. Sentterin toimintaperiaatteisiin kuuluu kunnioittaa vammaisten itsemääräämis-
oikeutta ja päätöksentekoa.

Keskuksen työntekijä

Avustajakeskus Sentterin työnteki-
jänä on aloittanut **Marjut Korjola** Haukiputaalta. Marjut on koulutuk-

seltaan tradenomi (liiketalous). Hän on toiminut mm. Kynnyksen alu-
sihteerinä Oulussa 13 vuotta. Hän on myös itse avustajan käyttäjä. Marjutin työnimikkeenä on projekti-
koordinaattori. Työsuhde on määrä-
aikainen ensi vuoden loppuun. Mar-
jutin työpaikka sijaitsee Kynnys ry:n tiloissa osoitteessa Siltasaarenkatu 4, Helsinki. Tavoitteena on saada rahoitus toisenkin työntekijän palk-
kaamiseen.

Avustajakeskuksen tukitoimet

Keskus antaa neuvontaa niin puhe-
limitse, sähköpostitse kuin henkilö-
kohtaisissa tapaamisissa. Lisäksi sen toimintaan kuuluu avustajan tehtävistä kiinnostuneiden henkilöi-
den rekisterin ylläpito. Mikäli yhteis-
työsopimukset laajenevat ja kuntia tulee lisää mukaan Avustajakeskus Sentteriin, niin tukitoimia on mah-
dollista lisätä mm. koulutukseen ja työnohjaukseen. Se olisi todella tarpeellista niin vaikeavammaisil-
le työnantajille kuin avustajillekin. Palveluja annetaan niiden kuntien asiakkaille, jotka antavat ovat toi-
mintaan taloudellista tukea.

Marjut Korjolan yhteystiedot: säh-
köposti: marjut.korjola@sentteri.fi tai kännykkä 045-7732 431 (myös tekstiviestit). Avustajakeskuksen puhelinpäivystysajat ovat: ma, ti, to ja pe klo 10-13 ja ke 13-16. ■

Kuntoutumispäällikkö aloitti työt muuton keskellä

Teksti: Tuija Wetterstrand

Kuva: Kalle Kiviniemi

Sinikka Merkkiniemi, tuttavallisemmin Sini, aloitti huhtikuussa työt kuntoutumispäällikkönä Suomen Kuurosokeat ry:ssä. Toimi on aivan uusi ja siksi työnkuva tulee vielä ajan kuluessa jonkin verran muotoutumaan. Perustehtävä on kuitenkin selvä. ”Toimin esimiehenä kuntoutumisen ja verkostotyön henkilöstölle kuntoutumis- ja asumispalveluiden osalta. Vastaan järjestön kuntoutumispalveluiden ja verkostotyön sisällöstä ja laadusta sekä kuntoutumistoiminnan talouden tasapainosta. Tehtäviini kuuluu palveluiden ostajille tehtävien tarjousten valmistelu sekä palveluiden markkinoinnin kehittäminen”, Sini kertoo.

Sinin toimipiste sijaitsee Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskuksessa. Ensimmäiset kuukaudet töissä kuluvat tiiviisti muuton merkeissä, kun Kuntoutumiskeskus muuttaa kesäkuun alussa Jyväskylän Näkövammaisten koulun alueelta Vitapolikseen Muurameen. ”En vielä osaa tarkalleen nimetä kehittämiskohteita

Sinikka Merkkiniemi on noin 160 pitkä ja hoikka. Sinillä on ruskeat, lyhyet hiukset, vihertävännruskeat silmät ja hän käyttää silmälaseja. Pukeutumistyyliään Sini kuvailee rennon naiselliseksi. ”Aika pitkälle olen hameihminen.”

työssäni, koska lähes kaikki aika kuuluu muuton suunnitteluun ja toteuttamiseen. Aikaisemmista työpaikoistani voin kuitenkin tuoda hyväksi havaittuja käytäntöjä kuntoutumistyöhön ja sen kehittämiseen. Sujuva siirtyminen lasten ja nuorten kuntoutuksesta aikuisten kuntoutuksen puolelle on myös yksi työni haasteista.”

Ennen Suomen Kuurosokeat ry:n palvelukseen tuloaan Sini teki pit-

kän työrupeaman Allergia- ja Astmaliitossa, ensin aluesihteerinä ja sitten kuntoutuspäällikkönä. Uraan mahtuu myös koulutuksen suunnittelua Suomen Punaisessa Ristissä sekä hengityssairaiden kuntoutusta kuntoutus-, tutkimus- ja konsultointipalveluja tarjoavassa Vervesä. ”Kuntoutustyö on ominta alaani. Kun huomasin tämän kuntoutumispäällikön paikan, niin tiesin heti, että tuo on kuin juuri minulle tehty työpaikka”, Sini riemuitsee.

Peruskoulutukseltaan Sinikka Merkkiniemi on terveydenhoitaja. ”Työn ohessa olen aina opiskellut juuri siihen työhön liittyviä taitoja. Olen suorittanut järjestötyön erikoistumisopinnot Humanistisessa Ammattikorkeakoulussa ja kasvatustieteiden opintoja Lapin avoimessa yliopistossa. Nyt on työn alla kuntoutumistieteen aineopinnot Lapin avoimessa yliopistossa. Viittomaikielen opiskelun aloitan myös heti, kun tästä muutosta selvittäään.”

Vapaaehtois- ja järjestötoiminta ovat Sinin sydäntä lähellä. Erilaisia luottamustehtäviä on vuosien varrella kertynyt monista järjestöistä. Sini on toiminut kohta 20 vuotta Suomen Punaisen Ristin ensiavun ja terveystiedon kouluttajana. Vapaaehtoisena ensiapupäivystäjänä hän on ollut erilaisissa tilaisuuksissa ympäri Suomea, ”Ivalon pilkkikipailuista Pori Jazziin”.

Sinin rakkaimpiin vapaa-ajan harrastuksiin kuuluu kaikenlainen liikunta sekä ruoanlaitto ja muu puuhailu ystävien kanssa. ”Talvella hiihdän ja laskettelen, kesällä hölkkään, sauvakävelemässä käyn ympäri vuoden. Pari vuotta sitten löysin uuden, hauskan lajin: frisbeegolfin.”

Tärkein sija Sinin sydämessä on kuitenkin kahdella jo aikuisella pojalla sekä kolmella lapsenlapsella. Tänä vuonna 50 vuotta täyttävä nuorekas isoäiti harmittelee sitä, että rakkaat lapsenlapset asuvat pääkaupunkiseudulla, minne Jyväskylän kodista on pitkä matka. ”Tapaamme silti ainakin pari-kolme kertaa kuukaudessa. Lastenlasten kanssa touhutessa aika unohtuu ja huolet häipyvät.” ■

Kuntoutumiskeskus muuttaa!

Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskus muuttaa kesäkuun alkuvuokoina Muuramen kunnan Kinkomaalle, Kiinteistö oy Vitapoliksen tiloihin.

Kuntoutumiskeskuksen uusi osoite tulee olemaan:

Parantolantie 24, 40930 Kinkomaa

Oiva on poissa

Teksti: Kerstin Maksimainen

Oiva oli syntyisin Ilomantsista ja syntymäkuuro. Hänellä oli 5 veljeä ja 6 siskoa. Oiva oli 6-vuotias, kun hän alkoi auttaa kotitöissä.

Oiva kävi kuurojen koulua Kuopiossa. Hän oli 18-vuotias, kun hän muutti Helsinkiin ja asui siellä 25 vuotta. Hän oli nuori vielä, kun hänellä todettiin Usherin syndrooma.

Oiva kävi työssä tehtaassa siihen asti, kunnes sokeutui 42-vuotiaana. Sitten hän opiskeli Näkövammaisten ammattikoulussa 3 vuotta ja valmistui hierojaksi. Oiva sai työtä hierojana, ensin lyhyen aikaa Helsingissä ja sen jälkeen Tampereella, jossa hän asui 17 vuotta.

Oivan ensimmäisen vaimon kuoleman jälkeen Oiva jäi eläkkeelle. Oiva meni uudestaan naimisiin, ja muutti Närpiöön 7 vuotta sitten. Hän oli oikein tyytyväinen elämäänsä Närpiössä.

Oiva on ollut jäsenenä sekä Helsingin kuurojen yhdistyksessä että myös Tampereella. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsen Oiva oli 39 vuotta, aivan perustamisesta lähtien.

Kuva: Railii Karisaari.

Oiva Maksimainen syyskokouksessa Varkaudessa vuonna 2005. Taustalla vaimo Kerstin.

Oiva oli vilkas ja rohkea mies. Hän otti reippaasti kontaktia uusiin ihmisiin. Oiva oli positiivinen ja hän kertoi aina hauskoja asioita.

Hän oli aktiivinen urheilija monta vuotta, ja hän voitti monta mitalia eri urheilulajeissa. Oiva oli myös aktiivinen shakinpelaaja ja shakikerhon tapahtumiin osallistuja. Oivaa kiinnostivat erityisesti politiikka ja lakiasiat. Oiva seurasi maailman tapahtumia lukemalla sähköpostia ja teksti-tv:n uutisia.

Oiva menehtyi äkillisesti sairaalassa Vaasassa 27.3.2010.

Rakas mieheni

Oiva Armas Maksimainen

s. 25.10.1941 Ilomantsi
k. 27.03.2010 Närpiö

Rakkaudella muistaen

**Kerstin
sisarukset perheineen
sukulaiset ja ystävät**

*On meri, jota kukaan ei näe.
On hauta, jossa kukaan ei kuole.
On aurinko, joka ei laske.
Jokaisessa sielussa rauhan ranta.*

Hilkka kiittää

Hilkka Nieminen perheineen kiittää saamastaan osanotosta rakkaan tyttärensä, äidin ja vaimon, **Tuula Heinon** poismenon johdosta. Jaettu suru on helpompi kestää.

**Kiittäen,
Hilkka**

Tuulamme muistolle

*Olit turvani elossani kulkiessain.
Olit puu jonka suojaan mennä sain.
Olit lähde, jonka luona elämän halun sain.
Nyt olet pois, oma tyttäreni.
Me kaikki kaipaamme Sinua aina!*

Tuulaa kaivaten: äiti ja koko suku sekä ystävät.

Lontoon seminaarin kuulumisia

Kuurosokeiden viittomakielen tutkimus

Englannissa

Kielitieteilijä **Garry Morgan** tutkii Englannin viittomakielen kieliopillisia muutoksia, joita syntyy, kun viitotaan kapeaan näkökenttään. Hänen mukaansa kuurosokeiden kerronnassa on vähemmän yksityiskoh- tia kuin näkevien viittomakielessä. Usher-henkilöt suuntaavat kieliopillisia osoituksia enemmän keskelle viittomatilaa kuin muut viittomakieli- set, mutta he käyttävät viittomatilan korkeusasemia hyväkseen muita enemmän.

Valentina Arena vertailee näön avulla hahmotettavan tilan sekä viittomakielisen kieliopillisen tilan suhteita ja käyttää apuna mm. fy- sikaalisia mittauksia ja mittauslait- teita. Fysikaalinen mittaaminen on kielitieteessä melko uutta.

USA:ssa

Karen Petronio tutkii kieliopillisen viittomatilan käyttöä taktiilissa ame- rikkalaisessa viittomakielessä. **Da- vid Quinto-Pozos** tutkii puolestaan katseen siirron kieliopillista merkitys-

tä viittomakielessä ja myös katseen siirron suhdetta osoituksiin. Hän on vertaillut kuurosokeiden ja kuurojen viittomisen eroja näissä. Tulosten mukaan amerikkalaiset kuurot suun- taavat osoituksia useampiin paikkoi- hin viittomatilassa, kun kuurosoke- at suuntaavat osoituksia enemmän viittomatilan keskelle. Tutkija **Karen Emmorey** on saanut selville, että putkinäköiset viittojat käyttävät viit- toessaan vähemmän sivusuuntaisia liikkeitä kuin muut.

Pohjoismaissa

Kuurosokeiden viittomakielistä kes- kustelua tutkivat etenkin norjalainen **Eli Raanes** ja ruotsalainen **Johan- na Mesch**. He ovat kiinnostuneita kuurosokeiden dialogista (= kahden välistä keskustelua) ja trialogista (= kolmen keskustelua). Molemmat käyttävät tutkimusmenetelmänä vi- deoanalyysiä. Tämä tarkoittaa, että keskustelutilanteita videoidaan, ja tutkija katselee niitä videolta hidas- tettuna. Videokuvasta tarkastellaan muun muassa tulkin ja asiakkaan yhteistyön tapaa, kuurosokeiden viittomistapaa, kaikkien keskusteli- joiden eleitä ja ilmeitä sekä keskus- telun vuoronvaihtoja. Teoriana on ns. keskustelunanalyysi, mutta myös tulkkauksen teoriaa käytetään rinnal- la. Joissakin tutkimuksissa tuloksia vertaillaan vielä lopuksi kuurojen ja kuurosokeiden välillä. Tarkka viito- tun tai puhutun keskustelun analyysi vaatii tutkijaltaan hirvittävästi aikaa,

mutta on menetelmänä antoisa. Se edustaa niin sanottua laadullista tutkimusta, jossa tutkimusaineiston suurella määrällä ei ole merkitystä. Tärkeämpää on aiheen laatua ku- vaava ja selittävä tieto.

Märällisessä tutkimuksessa käyte- tään tilastollisia menetelmiä. Sosio- logiset, psykologiset ja kasvatustie- teelliset tutkimukset ovat usein juuri sellaisia: mitä useammassa tapauk- sessa on samansuuntainen tulos, sitä varmempi niiden tutkimustulos on. Lontoon seminaarissa tämän- tyypisiä tutkimuksia edustivat muun muassa englantilainen neuropsyko- logi **Cheryl Capek** ja suomalainen neuropsykologi **Sari Levänen**. Ca- pek tutkii kielen vaikutusta aivoihin. Meillä kaikilla on aivoissamme sekä näköaivokuoren että taktiilisen ai- vokuoren alue. Taktiilisti viittoamalla kuurosokealla aktivoituu taktiili ai- vokuori enemmän kuin näkevällä viittojalla. Sari Levänen on saanut selville, että kuurot ovat hyvin herk- kiä ottamaan vastaan värinää eli vibraatiota, mutta kuurosokeat ovat vibraation vastaanotossa jopa vielä- kin herkempiä. Kun kuulevat ihmiset käyttävät puhuttua kieltä, heidän va- semman puoleinen aivopuoliskonsa työskentelee huomattavasti enem- män kuin oikeanpuoleinen. Mutta kun kuurot käyttävät viittomakieltä, heillä työskentelee paljon myös oi- kea aivopuolisko. ■

Viisi kysymystä

Koonnut: Aatos Ahonen

1. Onko lyijykynissä lyijyä?
2. Kuuluisan seurapelin, Monopo- lyn kehitti Charles Darrow. Mistä maasta hän on kotoisin?
3. Antiikin roomalaiset perustivat kaupungin nimeltä Vindobona. Minkä niminen kaupunki sijaitsee nykyään samalla paikalla?
4. Mikä oli Puolan pääkaupunki ennen Varsovaa?
5. Mikä järvi on saameksi Anar- jävri?

Vastaukset:

1. Ei ole
2. USA:sta
3. Wien
4. Krakova
5. Inarijärvi

Vammaisten tulkkauspalvelujen siirto Kelalle täydessä käynnissä

Kelan tiedote järjestölehdille 4.5.2010

Kuulo-, kuulonäkö- ja puhevammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut siirtyvät kunnilta Kelan hoidettavaksi 1.9.2010 alkaen. Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta (133/2010) on annettu helmikuussa. Asiakkaiden oikeudet tulkkauspalvelun käyttöön säilyvät ennallaan.

Asiakkaiden tiedot kunnilta Kelaan

Kunnat vastaavat tulkkipalvelujen järjestämisestä elokuun loppuun saakka. Kunnat hoitavat ennen 1.9.2010 tulleet, syksyä 2010 koskevat tulkkitalaukset kuten tähänkin saakka Kelamaksaapalveluntuottajalle korvauksen 1.9.-31.12.2010 välisenä aikana annetusta tulkkauksesta. Syyskuun alusta alkaen asiakkaat tilaavat tulkin Kelan kilpailuttamien välityskeskusten kautta. Välityskeskuksia tulee olemaan viisi eri puolilla Suomea.

Kela on pyytänyt kuntia ilmoittamaan tiedot voimassaolevista tulk-

kipäätöksistä sekä tulkki-palvelujen käyttäjien henkilö- ja yhteystiedot toukokuun aikana. Tietojen siirrolla varmistetaan, että asiakkaiden tulkkauspalvelun käyttö jatkuu häiriöttä myös siirtymävaiheessa. Asiakkaiden ei tarvitse olla erikseen yhteydessä Kelaan palvelun siirron takia. Elokuussa Kela lähettää kunnista siirtyville, tulkkauspalvelua käyttäville asiakkaille kirjeen, jossa kerrotaan tarkemmin tulkin tilaamisesta ja palvelun siirtymisestä Kelaan.

Kilpailutukset ovat päättyneet

Kelan on kilpailutettava hankintansa julkisista hankinnoista annetun lain mukaisesti. Välityskeskusten ja tulkkien kilpailutukset ovat päättyneet. Kela tekee hankintapäätökset toukokuussa. Tiedot valituista palveluntuottajista julkaistaan valitusajan päätyttyä, aikaisintaan kesäkuussa.

Tulkkien tarjouskilpailun perusteella valitaan palveluntuottajat, jotka tarjoavat tulkkauspalvelua asiakkaille. Palveluntuottajat asetetaan

etusijajärjestykseen kilpailutusalueittain.

Kelan kilpailuttamat välityskeskukset välittävät asiakkaiden tilaukseen sopivia tulkkereja. Asiakas tekee tilauksen välityskeskukseen, joka määräytyy asiakkaan kotikunnan perusteella. Ensisijaisesti tilaus välitetään sellaiselle vapaana olevalle tulkkauspalveluntuottajalle, joka tarjoaa asiakkaan profiilin mukaista palvelua tulkkauspaikkakunnalla ja joka on saanut parhaan sijoituksen kilpailutuksessa.

Kelan Vammaisten tulkkauspalvelukeskus

Vammaisten tulkkauspalvelukeskus sijaitsee Kelan Luolavuoren yksikössä Turussa. Vammaisten tulkkauspalvelukeskuksessa työskentelee keskuksen johtaja **Outi Ollilan** lisäksi 8 toimihenkilöä.

Toimihenkilöiden valinnoissa on painotettu viittomakielen- ja ruotsinkielentaitoa sekä tietämystä puhevammaisten henkilöiden erityistarpeista. Yhteistyökumppaneiden ja myös asiakkaiden on mahdollista asioida keskuksessa.

Keskuksen tehtäviin kuuluu 1.9.2010 alkaen tulkkauspalveluhakemusten käsittely ja päätösten teko. Asiakkaat voivat toimittaa hakemuksen postitse tai jättämällä

sen mihin tahansa Kelan palvelupisteeseen. Keskus myös ohjaa ja neuvoo Kelan toimistoja, asiakkaita, välityskeskuksia ja muita yhteistyötahoja tulkkauspalveluun liittyvissä kysymyksissä.

Tietoa Kelan internetsivuilta

Kelan internetsivuilta voi lukea tulkkauspalveluun liittyvistä kilpailutuksista sekä muista tulkkauspalveluun liittyvistä asioista. Yhteistyökumppanisivut palvelevat erityisesti tulkkereja, kuntia ja tulevaisuudessa myös välityskeskuksia (www.kela.fi >> Yhteistyökumppanit >> Tulkkauspalvelut).

Henkilöasiakkaille Kelan internetsivulla julkaistaan tietoa toukokuussa. Sivujen lyhytosoite tulee olemaan www.kela.fi/vatu. ■